

KODÁCSY-SIMON ESZTER

„Hiába füröszköd önmagadban,
Csak másban moshatsz meg arcodat.”
(József Attila)

Az ember közösségi lény. Első és egész életét meghatározó kapcsolatát édesanyjával éli meg, majd közösségbe kerül családjával és barátjaival, osztálytársaival és szomszédaival, virtuális ismerőseivel és munkatársaival. Közösséget alkot a múltban élt és a jövőben megszülető emberekkel, de többé-kevésbé tudatos módon az egész teremtett világgal is közösséget ápol. S valamilyen formában közösségben él Istennel is, mely istenképűségének lényege.

A két teremtésselbeszélésben összesen tízszer elhangzó „jó” és „igen jó” megállapítás után következik az egyetlen, ami az édeni harmónia ideiglenes hiányosságára éppúgy utal, mint minden kor emberének alapvető tapasztalatára: „Nem jó az embernek egyedül lenni.” (1Móz 2,18) Sőt, a közösség oly alapvető eleme a létnek, hogy a kereszténység tanítása szerint Isten is közösségben szeret minket: a Szentháromság közössége már a teremtés során együttműködik, közösen alkotja meg a világot („alkossunk” – 1Móz 1,26), majd később közösségben végzi a megváltás és megszentelés munkáját – azért, hogy az emberek között a „szentek közössége” létrejöhessen.

Közösségi létünk dinamikája egyénenként is változik, de az ember életében is időről időre alakul. A már említett három kapcsolati irányunk mélysége változhat, kiiktatni azonban egyiket sem tudjuk, még ha időnként meg is próbáljuk. Még akik a társadalomtól elvonult életet választják, akik a természettől próbálnak függetlenedni, vagy akik tagadják Istennel való kapcsolatukat, azok is megélik valamilyen formában ezeknek a közösségeknek az időben és térben létező sokféle formája közül valamely változatát.

Bár alapvető és lényegi tulajdonságunk a közösségi lét, mégis töké-

letlenek vagyunk benne. Közösségi mivoltunk megélését életünk végéig tanuljuk, benne folyamatosan fejlesztésre szorulunk. Segítség nélkül nem tudunk visszatérni az édeni közösség teljességéhez – sem Istennel, sem embertársunkkal, sem a teremtet világgal való eredeti közösségünkhöz. Az ember még ilyen értelemben is közösségi lény: segítségre van szüksége legelemibb létformájának helyreállításához és fenntartásához.

Hitközösség, üdvözösség

Jól tudta ezt az Ószövetség embere is, amikor az őstörténet elbeszéléseiben (1Móz 1–11) szemléletesen állítja elénk az ember kapcsoltságának kérdéseit. Az Istennel való közösség megromlásának következtében az embernek először legközelebbi társával, majd testvérével, később az emberiséggel, végül az egész teremtet világgal való kapcsolata is kárt szenved. Isten mégis újra és újra megbocsát az embernek, megmenti és megőrzi őt, amint ezt a Nőé hálááldozata után adott ígéretében is olvashatjuk (1Móz 8,21kk).

Az ember elfordulása ellenére Isten fenntartja a közösséget vele, s az ószövetségi gondolkodás szerint ez teszi lehetővé az ember számára

Az ember elfordulása ellenére Isten fenntartja a közösséget vele.

ra a másik emberrel és a világgal való közösség ápolását is. Isten közösséggént tekint népére, s ebben a közösségben újra és újra megszólítja az embert – nemcsak a korabeli, de a mai embert is: az ősatyák elhívásában, a nekik adott áldás valóra váltásában, a várva várt szabadításban, az ígéret földjében és az évezredek óta folyamatosan elhangzó üdvösség ígéretében. Az Istennel való közösséget senkinek – sem

Ábrahámnak, sem Mózesnek, sem Dávidnak, sem a prófétáknak, sem a nép bármely tagjának – nem kellett kiérdemelni, nem lehetett tenni érte, nem volt mód ennek megszerzésére. Az Istennel való közösség egyetlen feltétele már az ószövetségi ember számára is kizárólag az Istenbe vetett hit volt. Ez a hit azonban egészen mély, egzisztenciális döntést kívánt minden megszólított ember részéről.

Izrael az Istenbe vetett hitet s az Istennel való közösséget még csak azzal az előfeltétellel tudta elképzelni, hogy valaki már Izrael közösségének a tagja. Bár már az Ószövetség könyveiben is találkozunk

több olyan szereplővel, akik idegenként, kívülállóként ismerik fel Izrael Istenének és a vele való közösségnek valamely fontos tulajdonságát, például erejét (Ráháb), gyógyító hatalmát (Naamán), a halálon túl is megtartó családi kötelék szerepét (Ruth), vagy éppen ítéletet hirdető és megtérésre hívó szavát (Ninive városa), mégis az Újszövetség nyitja ki az Istennel való közösség kizárólag hitbeli feltételhez kötött lehetőségét minden ember számára.

Jézus az elhívásain, tanításain, gyógyításain keresztül folyamatosan példát ad erre, s megmutatja, hogy a vele való közösség egyetlen feltétele a benne való hit: szóba áll és kapcsolatot próbál építeni idegenekkel (tírushi pogány asszony), elnyomó hatalmak képviselőivel (kapernaumi századados), betegekkel (leprások, vakok, süketnéma), nőkkel (betániai asszony), társadalom szélére szorított emberekkel (pásztorok), gazdagokkal (gazdag ifjú) és szegényekkel (özvegyasszony), zsidó csoportokkal (farizeusok, zelóták, szaduceusok) és zsidó csoportok ellenségeivel (samáriai asszony), tömegekkel (ötezer és négyezer ember) és öt titokban megkereső egyénekkel (Nikodémus). Jézus közössége mindenki felé nyitott, nincsenek elvárások, határok, követelmények, emberi feltételek a vele való közösséghez tartozás terén. Aki hisz Jézusban, az részesévé válik az életet alapjaiban megváltoztató sokszínű és sokféle, de mégis egy alapra épülő közösségnek – amely nemcsak Jézussal jelent közösséget, de minden más, Jézushoz tartozó emberrel is.

Emiatt azonban ez a közösség „kétértelmű”: „az egyik oldalról »Krisztus teste«, tehát Lelki [nem lelki] valóság, a másik oldalról az egyes keresztények alkotta társadalmi csoport.” Az első értelemben olyan hitközösség, amely „az idő és a tér korlátai miatt töredékes és elővételező jellegű”, mégis „egyetemes és egységes Lelki közösséget” alkot. A második értelemben viszont „jól láthatók bennük a vallásnak, a kultúrának és az erkölcsiségnek a kétértelműségei.”¹ Ez utóbbi következtében feszültségek ugyan lehetnek egy hitközösségben, mint

Jézus közössége mindenki felé nyitott, nincsenek elvárások, határok, követelmények, emberi feltételek a vele való közösséghez tartozás terén.

¹ TILICH 2000, 488. o.

minden élő, dinamikus folyamatban, de a Lelki közösség ereje felül tudja írni az ezek miatt kialakuló szakadások lehetőségét.

Jézus tanítása alapján nyilvánvalóvá válik, hogy a közösség kétértelműsége ellenére sem tudja az ember még a végső célját, az üdvösséget sem elérni egyedül, csakis közösségben. Az üdvösség része ugyanis a másokkal való megosztás, a másik ember életében való részesedés, amint láthatjuk ezt akár Zákheus történetén keresztül, s ami miatt nyitott kérdésként marad előttünk a gazdag ifjú példájában. Markánsan fogalmazza meg az üdvösség közösségi dimenzióját Luther: „nem saját nevünkön üdvözülünk, hanem a közösségi nevünkön, tehát nem Péterként, Pálként vagy Jánosként, hanem keresztényként.”²

Ez fordítva is súlyos következményeket hordoz magában: a kereszténység nem a megváltott és üdvözített – vagy majd a jövőben üdvös-

A keresztény egyház annak a közösségnek a helye, ahol az üdvösség lehetővé válik.

séget szerző – individuumok összessége, hanem sokkal több annál. A keresztény egyház annak a közösségnek a helye, ahol az üdvösség lehetővé válik. Hatalmas felelősséget jelent ez az egyház közösségére nézve! Az Isten országához való tartozást csak is közösségben lehet megvalósítani, nem az

egyik vagy a másik – főleg nem a „jobb” vagy „hívőbb” minősítéssel címkézett – emberben valósul meg: *„Azt sem mondhatják: Íme, itt, vagy íme, ott van! Mert az Isten országa közöttetek van!”* (Lk 17,21) Az Isten országának megvalósításához, a „köz” létrehozásához több ember kell, valódi közösség kell.

Asztalközösség egy test tagjaiként

Jézus megosztásra nyitott és közösséget építeni szándékozó szeretete legszemléletesebben asztalközösségeiben érhető tetten. Az őt kísérő tömeg számára nem egyszerűen azért volt botrányos Jézus viselkedése, mert tisztátalan emberekkel – „vámszedőkkel és bűnösökkel” (Mk 2,16) – étkezett együtt, hanem mert ennek során az ószövetségi közösségi gyakorlatot követve az Úr áldását osztotta meg az asztal körül

² LVM 6. 82. o.

ülőkkel³. Az ételért való hálaadás, a kenyér megtörése és megáldása, majd a jelenlévőknek történő kiosztása szimbolikusan az áldás részesedésében való meghívást is jelentette – függetlenül az asztal körül ülők etnikai vagy vallási hovatartozásától, társadalmi státuszától és nemétől, kegyességétől vagy hitkérdésekben való tájékozottságától. Ez épp akkora megütközést kelthetett a zsidó írástudók és farizeusok számára, mint amennyire érthetetlen ma sok (keresztény) ember számára az, amikor egy keresztény közösség például kerekasztal-beszélgetést folytat más kultúrájú és vallású emberekkel akár csak egymás megismerése céljából. A közösség, az asztalközösség beszűkülését és leszűkítését azonban Jézus egyértelműen elutasította. Amint az utolsó vacsorából sem zárta ki azt, aki elárulja, aki megtagadja, aki félelmében bezárkózik, vagy aki hitetlenkedve tekint majd életének és halálának céljára, a feltámadás valóságára. Teljes elfogadás ez, melynek közösségébe mindenkit hív.

A közösség tagjai pedig nem csak saját elfogadottságukat élhetik meg így – külön alkalomként az úrvacsorában –, hanem egymással való kapcsolatukat, egymástól való függésüket is megtapasztalhatják. Jól érzékelteti ezt Luther, amikor Pál apostolnak a Krisztus testéről és tagjairól (1Kor 12,12kk) írott gondolatait magyarázza prédikációiban: „ha valakinek a lába vagy akár csak a legkisebb lábujja fáj, a szem odafordul, az ujjak utánanyúlnak, az arc összeráncolódik, az egész test meggörnyed: valamennyi rész a testnek ezzel az apró tagjával van elfoglalva; viszont ha kellő ápolásban részesül, akkor az valamennyi tagnak jólesik.”⁴ „Éppen így van ez a keresztényekkel. Ha a Sátán megtámad egyvalakit, akkor az egész közösséget támadja. Ha valaki fogságba vet egy keresztényt, akkor az összes keresztény felkiált, bárki legyen is a fogságba vetett. Krisztus pedig hallja a kiáltásukat, mivel ő a test feje, „felhúzza az orrát”, és az Atya is haragos lesz, hiszen a Fiú és az Atya egyek... Jó példa erre Pál esete Damaszkusznál..., amikor Krisztus testének egyik lábujját akarja összetörni. Krisztus itt

Ha valaki fogságba vet egy keresztényt, akkor az összes keresztény felkiált, bárki legyen is a fogságba vetett.

³ KLAPPERT 1992, 521–522. o.

⁴ LVM 6. 149. o.

nem azt mondja: »Miért veted fogságba azokat, akik hisznek bennem?«, hanem így szól: »Miért üldözöl engem?«, mintha Pál őt magát támadta volna meg.”⁵

Vagyonközösség? Szabad közösség

Az apostolok korában tovább folytatódik az asztalközösség nyitottságának gyakorlása egyéni szinten (például Péter és Kornéliusz között), és gyülekezeti dimenziókban is – például Antiókhia pogánykeresztény gyülekezete és a jeruzsálemi zsidókeresztény gyülekezet között (ApCsel 15), vagy a gazdagabb korinthusi gyülekezet és a szegény jeruzsálemi gyülekezet között (2Kor 8).

Pénzközpontú világunkban gyakran gondoljuk naiv romantikával vagy a kommunizmus idealizmusával azt, hogy az igazi hitközösség jele az asztalközösség mellett az volt, amikor az ősgyülekezetek teljes vagyonközösségben éltek. Ez azonban tévedés, hiszen az ősgyülekezeti közösségek nem kommunák voltak⁶: nem találunk utalást szervezett közösségi termelésre vagy közösségi fogyasztásra, nem gondolkodtak gazdasági kategóriákban, nem készítettek költségvetési tervet, és az egyenlőség elvére való törekvés sem jellemezte őket. Továbbra is megmaradt a saját tulajdon (mint például Mária háza ApCsel

Vagyonközösség helyett olyan felszabadult hitközösségben éltek, amelyben a másiktól való gondoskodás nem okozott nehézséget.

12,12-ben), a felajánlások pedig önkéntesek voltak, melyet aztán szükség szerint osztottak szét a rászorulóknak között. A szétosztás célja a másik ember segítése volt, mellyel a hitközösség – vagyis Krisztus teste – másik tagjának fájdalmát és nehézségét próbálták enyhíteni.

Ami ezen a téren valódi különbség volt a mai közösségeinkhez képest, az talán a tagok szabadságérzésében ragadható meg leginkább. A végidők közeli várása, valamint a Jézus életének és tanításának még kézzelfogható élményéből táplálkozó korlátlan érzése miatt bátrak és szabadok voltak a közösség többi tagjáért tett felajánlások terén. Vagyonközös-

⁵ Uo. 297. o.

⁶ SCHATTENMANN 1992, 642. o.

ség helyett olyan felszabadult hitközösségben éltek, amelyben a másiktól való gondoskodás nem okozott nehézséget. Az Atya gondoskodásának megvalósításában kézzelfogható eszközökké tudtak válni egymás számára, melyben nem az jelentett problémát, ha valaki kevesebbet adott, hanem az, ha hazug módon visszaélt (Anániás és Szafira) a közösség nyitott és őszinte – mai gazdasági kifejezéssel élve: átlátható – gyakorlatával. Ezzel a magatartásával nem a közösség anyagi helyzetét csorbította az illető, hanem az erkölcsi döntések és az egész közösségi lét alapjául is szolgáló bizalmi kapcsolatot gyengítette. Az igazi hitközösségben pedig ennek helye nincs.

Akkor sincs, ha a pénz kérdése miatt indul el a bizalmatlanság, de akkor sincs, ha bármilyen más okból – például hatalmi harc, rivalizálás, egyéni érdekek, feldolgozatlan múlt, személyes vágyak, de akár a legjobb szándékú építkezés tervével – próbálja meg bárki tönkretenni a bizalom törékeny alapját.

Szentek közössége

Az édeni békés és teljes közösségi létet is az ősbizalom felhőtlen állapota tette lehetővé, majd a bizalom elvesztése okozta az attól való eltávolodást. Ahol ma teljes bizalmi légkör alakulhat ki, ott egy pillanatra a közösség is édenivé válik. Legnyilvánvalóbb példája ennek az anya és kisgyermek közötti kapcsolat lehet, de bármely közösség színterévé válhat ennek a harmonikus állapotnak és nyugodt bizalmi közösségnek, ahol nem engedjük, hogy a mindig bennünk motoszkáló bizalmatlanság uralkodjon rajtunk. Ennek megvalósításában segít Krisztus, amint azt az Édenből való kilépés kapujában ígéretként meg is kaptuk (1Móz 3,15). Pál apostol úgy nevezi ezt, mint a „Krisztussal való közösség” (1Kor 1,9), „a Szentlélek közössége” (2Kor 13,13), vagy a „hitben való közösség” (Filem 6). Ennek egyik jele a keresztyének közötti kézfogás (Gal 2,9), amely nem valamiféle egyezségre vagy szerződésre utal, hanem a másik ember Krisztusban történő kölcsönös felismerésének és elfogadásának, a vele való bizalmi kapcsolatnak a nyoma.

Mit jelentenek ezek a Pál apostol szavaival megfogalmazott kifeje-

Ahol ma teljes bizalmi légkör alakulhat ki, ott egy pillanatra a közösség is édenivé válik.

zések, melyeket az egyik egyetemes hitvallásunk, az *Apostoli hitvallás* kifejezésével „szentek közösségének” nevezünk? Erre leginkább találó és ma is aktuális választ Dietrich Bonhoeffer írásaiban találunk, akinek *Szentek közössége*⁷ címmel megjelent rövid munkája minden értelmezés és elemzés nélkül is a legjobb forrást jelentheti egy gyülekezet egész éves elmélyedéshez, épüléséhez és munkaprogramjainak tartalmas megvalósításához. Néhány fontos üzenetet azonban itt is kiemelünk ebből a műből.

Bonhoeffer értelmezésében a szentek közössége három dimenziót jelent: „*Először* is azt, hogy Jézus Krisztus akaratából szükségünk van egymásra. *Másodszor* azt, hogy csakis Jézus Krisztus által találunk egymásra. *Harmadszor* pedig azt, hogy Jézus Krisztusban Isten öröktől fogva kiválasztott, a múlt időben elfogadott, és mindörökre egyesített minket.”⁸ Elsőként azért van szükségünk egymásra, mert Isten úgy rendelte, hogy a keresztyén ember az evangéliumot, a jó hírt, az ígét csakis kívülről hallhatja meg, a másik embertől, ezért a keresztyén ember „rá van utalva testvérére, az üdvözítő isteni Ige hordozójára és hirdetőjére. ... Ebből már együttlétünk célja is kiviláglik: az üdvüzenet hordozóiként találkozunk egymással.”⁹ Másrészt az emberek közötti, állandóan jelenlévő viszálykodáson csak Krisztus közvetítésével lehet túllépni. Harmadrészt pedig az előző kettőt azért tudjuk megvalósítani, mert Krisztus elfogadta egész lényünket és természetünket olyannak, amilyen, ezért vele – s rajta keresztül minden más emberrel – egységben élhetünk. Aki nem tudja a másik embert elfogadni és nem tud a másikkal való viszálykodásán Krisztus segítségével túllépni, annak talán még akad tennivalója saját elfogadottságának elfogadása terén.

⁷ A magyarul *Szentek közössége* címmel a Harmat Kiadónál 1997-ben megjelent könyv eredeti címe *Gemeinsames Leben*, melynek magyar fordítása inkább „Közös élet” vagy „Közösségi élet” lehetne. Bonhoeffer ezt a könyvét 1938-ban írta, a nemzetiszocialista eszméknek ellentmondó Hitvalló Egyház finkenwaldi szemináriumának tanáraként, amikor a valódi krisztusi közösség témája központi kérdéssé vált. Ez a mű nem azonos Bonhoeffer *Sanctorum Communio* című, 1927-ben írt, majd 1930-ban könyvként is megjelentetett doktori értekezésével, melynek címe magyar fordításban valóban „Szentek közössége” lenne.

⁸ BONHOEFFER 1997, 11. o.

⁹ Uo. 12. o.

Ennek a jézusi elfogadásnak néhány nagyon fontos következményét az alábbiakban idézetként jelenítjük meg Bonhoeffer írásából.

1) „Krisztus közösségében nem azért testvér a másik, mert kegyes lélek, mert őszinte szívvel, testvéri lelkülettel közeledik hozzám, hanem azért testvér, mert Krisztus megváltotta, bűnét megbocsátotta, hitre és örök életre elhívta.”¹⁰ Ahogy Isten sem érdemeinkért fogad el, úgy nekünk sem valamely tettéért kell elfogadnunk embertársainkat, s öelöttük sem kell megfelelnünk, valamilyen eredményt felmutatnunk azért, hogy elfogadjanak minket. A szentek közössége nem produktumokról szól, s nem is a kisgyermekkorból néhány felnőttben „gyerekes hitként”¹¹ megmaradt ember- és istenképet meghatározó cserekapcsolat jelenti az alapját. A szentek közösségének az alapja igazi hitközösség, melyben Krisztus a „kö-tőanyag”.

A szentek közösségének az alapja igazi hitközösség, melyben Krisztus a „kö-tőanyag”.

Ez jelenti a különbséget a „Krisztus az egyházban” és a „Krisztus maga az egyház” gyakran hallható megfogalmazásai között is. Mivel Krisztus nem az egyházban van, hanem ő az egyház *maga*, ezért közösségi lényünk formálódása, közösségi kapcsolataink helyreállítása sem választható el sem Krisztustól, sem az embertársunktól. Emiatt a szentek közösségében a „szentek” nem az erkölcsi, kulturális vagy vallási értelemben kiemelkedő teljesítményű embereket jelentik, hanem azt a színteret jelölik, ahol a másikkal való együttlét miatt lehetővé válik a Krisztussal (a Szenttel) való találkozás, a Krisztussal való találkozás miatt pedig a másik emberrel való együttlét, s önmagunk formálódása.

2) „Csak Krisztus által *tartozunk* egymáshoz, ám Krisztus által csakugyan egymáshoz tartozunk mindenestül és mindörökre... Aki többet akar, mint amit Krisztus létrehozott közöttünk, az nem keresztyén testvériségre vágyik.”¹² Az ennél többet és kevesebbet akarás ugyanazt a veszélyt hordozza magában. A technika által uralt világunkban

¹⁰ Uo. 15. o.

¹¹ JALICS 2006, 19–22. o.

¹² BONHOEFFER 1997, 15. o.

a másik emberre gyakran nemhogy testvérként nem tekintünk, de embertársként sem, hanem eszközként gondolunk rá – akár saját üdvösségünk eléréséhez szükségesnek vélt eszközként. Ám ha a másik embert eszköznek tekintem, rövidesen én is eszközzé válok számára, hiszen egymáshoz tartozásunknak jelentős visszaható ereje van. A közösségi lét abban is segít, hogy a másik ember ellenállásába ütközve egyikünk se essen a „tárgyasítás”¹³ áldozatává, s személyünk ne semmisüljön meg ebben a folyamatban (Mt 16,26). Ehelyett sokkal inkább az üdvközösség valóságát élhessük meg egymással.

...a közösségeinkben megélt örömből következőnek céljaink és terveink.

3) „A keresztyén testvériség nem eszménykép, hanem isteni valóság... Számtalanszor előfordult, hogy keresztyén közösségek fölbomlottak, mert létük egy eszményből táplálkozott.”¹⁴ Emberi tulajdonságunk,

hogy mindenről már előre képet alkotunk, mindenhez elvárásokat társítunk, tervekét készítünk, célt tűzünk ki. Mindennapi tájékozódásunkhoz sokszor szükségünk is van minderre. Ám ha a hétköznapiak mögött nem látjuk meg a mélyebb értelmet, s összekeverjük életünk horizontális és vertikális dimenzióját¹⁵, akkor a közösségeinket is könnyen saját elképzeléseinknek rendeljük alá, nem pedig fordítva: a közösségeinkben megélt örömből következőnek céljaink és terveink.

Mennyivel vonzóbb az a program, ahol a célokat és az eszközöket, az alapértékeket és azok következményeit nem keverik össze s nem cserélik fel egymással! S milyen jó hatása van annak, amikor egy program esetében célként „csak” azt tűzzük ki, hogy örüljünk egymásnak, s belemerüljünk a közösség élményébe!

4) „Isten kegyelme azonban nem sokáig engedi, hogy vágyálmokkal áltassuk magunkat. Isten a valódi keresztyén közösség ismeretére akar bennünket elvezetni – ezért kell keservesen csalódnunk a többiekben, általában a keresztyénekben, s ha minden jól megy, saját magunkban is... Aki a keresztyén közösségről alkotott álmát jobban szereti, mint magát ezt a közösséget, az minden őszinteség, komolyság és odaadás mellett is csak a keresztyén közösség elrontója lesz... A ke-

¹³ TILLICH 2000, 151. o.

¹⁴ BONHOEFFER 1997, 16. o.

¹⁵ TILLICH–THOMAS 1988, 3–40. o.

resztyén közösség napvilága ott ragyog fel, ahol az álomképek homálya szertefoszlik.”¹⁶ Az emberi gög (hübrisz) nagyon erős, és nehezen adjuk fel saját álomképeinket. „Hiszen csak jót akarunk vele” – gondoljuk gyakran, s arról elfeledkezünk, hogy talán a másik ember jobban tudja, mi a jó az ő számára, egy valódi közösségről nem is beszélve. Csak ritkán tudunk elvárások és álomképek nélkül belépni és belemerni egy-egy kapcsolatba, közösségi létbe. A kisgyermek példája – Luther tanítása alapján is¹⁷ – segíthet nekünk, hiszen ők még teljes odaadással tudnak belefeledkezni egy-egy játékba, közösségbe, élménybe, s nem akarják saját kezükbe venni életük irányítását. Ők még őszinte nyitottsággal fordulnak a másik ember felé és ajándékként fogadják mindazt, amit kapnak. Ennek megélésében segíthet egy nagyon fontos elem, amelyet mindennapi gyakorlatként kellene az életünkbe beépíteni, miként Bonhoeffer folytatja:

5) „A hálaadással a keresztyén közösségben úgy áll a helyzet, mint egyáltalán a keresztyén életben: a nagy ajándékot csak az kapja meg, aki a kicsit is hálával fogadja.”¹⁸ A hála lehet a kulcs a másik ember és önmagunk elfogadásához, s így az egész közösségi lét örömteli megéléséhez. Lehet, hogy mi többet, jobbat és szebbet szeretnénk létrehozni, de ha megpróbáljuk felfedezni a kapott helyzetben rejlő ajándékot és köszönettel fogadni mindazt, ami elénk kerül, akkor ez olyan örömforrássá válhat, amelytől tényleg remélhetjük közösségeink erősödését és növekedését.

6) „A keresztyén testvériség nem pszichikus, hanem pneumatikus valóság. Ebben teljességgel különbözik minden más közösségtől.”¹⁹

A kettő közötti különbséget pedig Bonhoeffer az emberi vágy, valamint a Lélek szerinti valóság – és igazság – közé helyezi. A Lélek szerinti szeretet próbája a másik ember felnőttnek való tekintése, melynek lényege, hogy „mindabban, amit szól és cselekszik, a másikat mindig Krisztusra bízva. Nem iparkodik őt a maga személyes hatásával köz-

A Lélek szerinti szeretet próbája a másik ember felnőttnek való tekintése.

¹⁶ BONHOEFFER 1997, 18. o.

¹⁷ L. KODÁCSY-SIMON 2017

¹⁸ Uo. 19. o.

¹⁹ Uo. 16. o.

vetlenül befolyásolni... A Lélek szerinti szeretet tiszteletben tartja a másik önállóságát, a kettőnk között Krisztus által megállapított határvonalat, s a másikkal a minket egyedül összekapcsoló és egyesítő Krisztusban találja meg a teljes közösséget.”

7) Végül a szentek közössége a valódi keresztyén közösség boldogító élményét adhatja mindenkinek, de ne várjuk el, hogy ezek az élmények egymáshoz hasonlíthatóak legyenek: „Hitben vagyunk egyek, nem a tapasztalásban.”²⁰

Bonhoeffer gondolatait olvasva felmerül a kérdés, hogy nem túl idealista képet alkot-e, s mennyiben segíti kézzel foghatóan közösségeinket. Ha rátekintünk a mai helyzetünkre, akkor felismerhetjük, hogy a leginkább valóságos és reális, az egyetlen működő út az, amit ő megfogalmaz. Egy keresztyén közösség, egy valódi hit- és üdvközség,

Ha a két ember között a kötőanyag nem egy érdek, nem valamilyen vágy, nem egy „projekt”, hanem maga Krisztus, akkor ott valódi közösség jöhet létre.

egy igazi asztalközség, a szentek közössége nem gondolkodhat érdekcsoportokban, hatalmi harcokban, klikkesedésben, kegyességi árokvonalakban, etnikumok közötti válogatásdiban, személyi ellentétekben. A szentek közössége képes ezeken túllépve meglátni és előtérbe helyezni a valódi ügyet, Krisztus ügyét, s felfedezni a másik emberben Krisztust. Ha a két ember

között a kötőanyag nem egy érdek, nem valamilyen vágy, nem egy „projekt”, hanem maga Krisztus, akkor ott valódi közösség jöhet létre. Ennek következményeként pedig tartalmas célok, jól irányzott tervek, konkrét ötletek valósulhatnak meg. Fordított irányban sokkal nehezebb út vár ránk.

Ma meglehetősen kényelmes helyzetben élünk. Magyarországi evangélikus mivoltunk ugyan érzékelteti a kisebbségi létet velünk, de ez össze sem hasonlítható azzal a kihívással, amelyet nem keresztyén környezetben vagy éppen keresztyénüldözéssel terhelt világban élnek meg a szentek közösségének más tagjai. Talán ez a kényelmes helyzet okozza azt, hogy sokszor szem elől tévesztjük a szentek közösségének lényegi elemét, s nem vesszük észre, hogy ennek a közösség-

²⁰ Uo. 29. o.

nek itt és most történő megvalósulása, ez a „látható közösség: kegyelmi ajándék.”²¹ Nem magától értetődő, nem biztosan bekövetkező, nem szükségszerű részlet, hanem ajándék, még hozzá ingyen, kegyelemből adott ajándék, mely öröm- és erőforrássá válhat életünkben. Ennek a kegyelmi ajándéknak a másikban való felismerése teheti közösségeinket élővé, szakíthatja ki az embereket egyedül küzdő elszigeteltségükből, és adhat kifelé is sugárzó örömet, mely a legnagyobb vonzerő lehet minden ember számára.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- BONHOEFFER, Dietrich: *Szentek közössége*. (Eredeti cím: *Gemeinsames Leben*. Ford.: Boros Attila) Harmat Kiadó, Budapest, 1997.
- JÁLICS Ferenc: *Fejlődik a hitünk*. Korda Kiadó, Kecskemét, 2006.
- Klappert, Bertold: Lord's Supper. In: Brown, Colin (szerk.): *The New International Dictionary of New Testament Theology*. Vol. 2. Paternoster Press, Carlisle, 1992. 520–538. o.
- KODÁCSY-SIMON Eszter: Milyeneké az Isten országa? – gyermekek teológiája Luthernél. In: Szabó Lajos (szerk.): *Teológia és reformáció*. Luther Kiadó, Budapest, 2017. (megjelenés alatt)
- LVM 6. = *Luther válogatott művei 6. Prédikációk*. Szerk.: Csepregi Zoltán, Horváth Orsolya. Luther Kiadó, Budapest, 2015.
- SCHATTENMANN, Johannes: Fellowship. In: Brown, Colin (szerk.): *The New International Dictionary of New Testament Theology*. Vol. I. Paternoster Press, Carlisle, 1992. 639–644. o.
- TILlich, Paul – THOMAS, J. Mark: *The Spiritual Situation in Our Technical Society*. Mercer University Press, Macon, 1988.
- TILlich, Paul: *Rendszeres teológia*. (Ford.: Szabó István.) Osiris Kiadó, Budapest, 2000.

²¹ Uo. 8. o.